

מס' 8 - איראן: משמרות המהפכה וכוח קודס

הקמת הארגון, חזונו ותפקידיו

בשנת 1979 התחוללה באיראן המהפכה האסלאמית. אייתוללה ח'ומייני, מנהיג דתי שיעי כריזמטי, חזר מצרפת לאחר תקופת גלות בת 15 שנים, במהלכן הטיף כנגד המשטר האיראני. עם שובו לאיראן, צבר לעצמו תומכים שמאסו בשלטון השאה מכלל שכבות האוכלוסייה, וחולל מהפכה בצורת המשטר – ממונרכיה חילונית בראשה עומד השאה לתאוקרטיה בהנהגת חכמי הדת ומעליהם "המנהיג העליון".

"משמרות המהפכה" קמו כדי להגן על ערכי המהפכה ועקרונותיה, ועל המשטר עצמו. בחודשים הראשונים לפרוץ המהפכה פעלו המשמרות יחד עם מיליציות מהפכניות כדי להסיר איומים פוליטיים. מלחמת איראן-עיראק היוותה נקודת מפנה באופיו ובתפקודו של הארגון, שכן זו אילצה אותו להצטרף לצבא האיראני הסדיר (ARTESH) ולמעשה הגדירה את אופיו ויעודו של הארגון כצבא שני.

משמרות המהפכה הוא ארגון רב-תפקודי ורב-תחומי העוסק באופן שוטף בביטחון האיראני. יעודו **להפיץ את ערכי המהפכה האסלאמית מחוץ לגבולות איראן ולהגן עליהם**: "אימפריאליזם וציונות גלובלית, עם עזרתן של ממשלות וחסדיהן, מעורבות בכל יום בעלילות כנגד התפשטות וחדירת המהפכה האסלאמית ללבבותיהם של העם האיראני ושל העולם..."

לארגון חמש "זרועות": קרקע, אוויר (אחראית גם לטילים האסטרטגיים של איראן), ים, בסיג' (מיליציות מתנדבים) וכוח קודס. משימותיו כוללות סיכול טרור וחתרנות פוליטית, השתתפות בדיכוי מחאות פוליטיות ורדיפת מתנגדי המשטר מחוץ לגבולות איראן, מאבק "בחדירה תרבותית מערבית", סיכול פשיעה חמורה ומאבק בשחיתות כלכלית. משמרות המהפכה גם שולטים בחלק ניכר מכלכלת איראן.

"כוח קודס"

השאיפה של איראן לייצוא המהפכה האסלאמית וחתירתה להגמוניה אזורית ומאבק באימפריאליזם המערבי, בראשם מדינת ישראל וארה"ב, הביאו להקמת "כוח קודס" (על שמה של ירושלים) – יחידת עילית תחת פיקוד משמרות המהפכה. כוח קודס מונה כ-15,000 לוחמים ויעודו להילחם באיומים חיצוניים הנשקפים למשטר ולהפיץ את ערכי המהפכה האסלאמית מעבר לגבולות הרפובליקה האסלאמית, תוך שהוא מגייס לשורותיו מוסלמים שיעים מאזור המזרח התיכון.

מיזוג המרחב על רקע עדתי ודתי הינו חלק מהאסטרטגיה האיראנית לרציפות טריטוריאלית, ויצירת "גשר שיעי" המחבר את איראן ללבנון דרך עיראק וסוריה. בסיוע של צעירים שיעים מאזורים אלה ואחרים (כמו אפגניסטן ופקיסטן), מצליח המשטר האיראני לערער את היציבות במדינות אלה, להדיח משטרים "מערביים" ולהשתלט על שטחים. "כוח קודס" צובר כוח, השפעה והישגים ומציב עצמו כאיום ממשי על מדינת ישראל בשל הקרבה הגאוגרפית של האזורים בהם פועל. פעילותו של כוח "קודס" מתמקדת באזור "הסהר השיעי" (אך לא רק בו) ובהתערבות אקטיבית בפוליטיקה ובחברה של מדינות שסועות אתנית: ניתן לראות התעצמות איראנית בסוריה תוך ניצול הוואקום השלטוני בזמן מלחמת האזרחים בה; חיזוק השיעים בעיראק וגיבוש מיליציות פרו-איראניות; מימון והכשרת לוחמי חיזבאללה בלבנון; ואף מעורבות הולכת וגדלה בפוליטיקה התימנית, שם לוקח המשטר האיראני חלק בהפיכה השלטונית של שבט החות'ים השיעי שבצפון המדינה.

זרקור הסברה

נס' 8 - איראן: משמרות המהפכה וכוח קודס

"כוח קודס" אמנם מוגדר כיחידת עלית תחת משמרות המהפכה, אולם יש לו אוטונומיה מסוימת ודיווחיו מגיעים ישירות לעלי ח'מינאי, מנהיגה העליון של איראן (שהיה גם מפקד משמרות המהפכה בעבר). מאז 2020 מפקד "כוח קודס" הוא אסמעיל קאאני. הוא מונה לתפקיד לאחר שקודמו, קאסם סולימאני, שכיהן בתפקיד במשך 22 שנים, חוסל בבגדד על ידי ארה"ב. חיסולו ממחיש את החשיבות המיוחסת ל-"כוח קודס" ואת השפעה הייחודית שהייתה לסולימאני עצמו.

סיכום

עם הפלת משטר השאה וכינון חוקה, מוסדות וצורת משטר חדשים, עלה הצורך בכוח שיהיה נאמן לערכי המהפכה. על רקע זה הוקמו משמרות המהפכה שתפקידם להבטיח שמירה על עקרונות המהפכה האסלאמית והפצתם מעבר לגבולות איראן. פעילויותיו החשובות של הארגון כוללות פיתוח מודיעין להתמודדות עם מתנגדים פוליטיים ואויבים של המשטר, סיכול טרור, שיטור פנים ועוד.

תפקידו של "כוח קודס" הוא להתמודד עם אימים חיצוניים והגדלת השפעת הרפובליקה האסלאמית מעבר לגבולותיה. "כוח קודס" הפך לפנים של המשטר האיראני עמו נלחמת מדינת ישראל במב"מ (המלחמה שבין המלחמות). "כוח קודס" מגייס לוחמים ומליציות אסלאמיסטיות שיעיות מסוריה, עיראק, תימן ולבנון ובאמצעותן הוא מממש שני עקרונות יחד: הפצת השיעה מעבר לגבולות המדינה ומלחמה בישראל. "כוח קודס" היה מעורב בעבר בתכנון ובביצוע הפיגוע בבניין הקהילה היהודית בבואנוס איירס ב-1994, שגבה את חייהם של 85 בני אדם. מפקדו של "כוח קודס" דאז, אחמד וחידי, היה שר ההגנה וכיום הוא שר הפנים.

בשנים האחרונות, ע"פ פרסומים זרים, נוקטת מדינת ישראל פעולות יזומות על מנת לעכב את המשך ההתחמשות וההתעצמות של "כוח קודס" ושלוחותיו במרחב: חיסול אנשי צבא איראניים כמו זה של מוחמד רזא זאהדי שפיקד על "כוח קודס" בלבנון וסוריה באפריל 2024, השמדת תשתיות טרור והתעצמות צבאית, סיכול משלוחי נשק, מעקב וניטור פעילות עוינת ופעולות שונות במישור המדיני שמטרתן לבודד את איראן בזירה העולמית ומניעת פיתוח יכולות גרעיניות.

סמל "כוח קודס" של משמרות המהפכה